Mudina jauniešus iesaistīties sabiedriskās dzīves norisēs

SARMĪTE RUTKA

Šogad kā vēl nevienu reizi ir ļoti daudz kvalitatīvu priekšvēlēšanu diskusiju. Plašsaziņas līdzekļi tiešām ir slavējami – gan sabiedriskais medijs, gan komercmediji – televīzijas, radio, nacionālie un arī reģionālie laikraksti – demonstrē profesionālu kvalitāti un radošu pieeju. Cita lieta – deputātu kandidāti ne vienmēr ir gatavi šīm diskusijām un ne vienmēr spēj sniegt atbildes, ko cer saņemt vēlētāji. Tas bija vērojams arī atbildēs, ko «Brīvā Daugava» saņēma no politisko spēku Zemgales vēlēšanu apgabala deputātu kandidātiem par Jēkabpils novadam aktuāliem jautājumiem. Tomēr ar aktīvākajiem Jēkabpils Valsts ģimnāzijas jauniešiem, kas šajā mācību iestādē organizē signālvēlēšanas, šoreiz neanalizējam politiskos spēkus, to piedāvājumu vai kādus konkrētus deputātu kandidātus, bet gan diskutējam par politiskajiem procesiem valstī, ko jaunieši – mūsu tuvāko gadu ekonomiski aktīvā iedzīvotāju daļa un nākotnes noteicēji – cer sagaidīt vispirms no 15. Saeimas, vai viņi saskata šo vēlēšanu nozīmi un kā raugās uz citu sabiedrības grupu līdzdalību tajās? Jāteic, ka *Ralfs, Elija, Elīza, Amanda, Katrīna* un *Sanija* izrādījās patiesi zinoši diskusiju biedri.

Jēkabpils Valsts ģimnāzijas Diskusiju kluba dalībnieki vēstures skolotājas Lauras Umbraško vadībā apguvuši prasmi spriest par visai sabiedrībai būtiskām tēmām. No kreisās: Ralfs, Elija, Elīza, Amanda, Katrīna un Sanija mudina ikvienu BD lasītāju būt aktīviem pilsoņiem un nelaist garām savas tiesības izvēlēties nākotni! *D. GAGUNOVA foto*

– Itin bieži dzirdam, ka jaunieši ne par ko neinteresējas, uz vēlēšanām neiet, neko par politiku nezina. Vai tas atbilst patiesībai?

Elija: – Jā un nē. Droši vien ir maz tādu jauniešu kā mēs, kas skaļi diskutē par šiem jautājumiem, bet arī teikt, ka nevienu neinteresē politika, nevar, jo daudzi vienkārši ir klusāki. Piemēram, no mūsu vidus visi, kam jau ir 18 gadi, piedalīsies vēlēšanās. Un es zinu, ka arī pēc tām sekošu, vai partija, par ko balsošu, pilda savus solījumus.

– Mūsu vēlētāji gan mēdz kāpt uz tiem pašiem grābekļiem – vēlēt tos, kuri neko no solītā nav pat grasījušies pildīt...

Elija: – Man šķiet, ka tas saistīts ar sabiedrības novecošanos un to, ka cilvēkiem gados vairs negribas neko jaunu mācīties, pētīt. Vai arī daudzi vispār neseko solījumiem, bet, ja aiziet uz vēlēšanām, tad nobalso, piemēram, par daudzsološāko partijas nosaukumu vai glītāko politiķi.

– Jāpiekrīt, ka droši vien partiju programmas cītīgi studē vien retais.

Elija: – Arī es neesmu daudz lasījusi partiju programmas, bet diskusijas televīzijā gan skatos. Klausos un spriežu. Un arī skatos uz kandidātu ārējo izskatu. Varbūt smiesieties par mani, bet viens rādītājs ir, vai kandidātam ir liels vēders. Tas, manuprāt, ir viens no signāliem, ka šim cilvēkam nav veselīgs dzīvesveids, viņš, visticamāk, arī lieto alkoholu, kas samazina domāšanas kapacitāti.

Katrīna: – Jauniešiem, kas tik tikko sākuši interesēties par politiku, ir diezgan grūti izprast, kura partija visvairāk atbilst tieši viņu interesēm. Vēl jo vairāk tādēļ, ka daudzas partijas sasola viskautko, un tu domā: jā, šie ir īstie, bet vēlāk nekas no tā netiek izpildīts. Tādēļ arī daudzi jaunieši neiet uz vēlēšanām. Vēl viņi domā: kas ir viena mana balss? Un tā padomā 500 jaunieši, un tās jau ir 500 balsis, kas var ietekmēt ļoti daudz.

Sanija: – Runājot par jauniešu piedalīšanos vēlēšanās, manuprāt, ļoti labs ir šis signālvēlēšanu projekts. Pirms tā es, piemēram, vispār neinteresējos par politiku. Jā, dzirdēju, ka vecmamma ar mammu sarunājas, par ko balsot, bet pati neiedziļinājos. Interese radās, kad mācījāmies signālvēlēšanu organizēšanai. Tad arī uzzināju par Latvijas televīzijas «Partiju šķirotavu», kas ir ļoti vērtīgs resurss vēlētājiem, jo tur vari uzzināt, vai kādas partijas vērtības sakrīt ar tavējām.

Amanda: –Vakar biju aizbraukusi uz politiskajām diskusijām. Tur piedalījās astoņas partijas un runāja ļoti līdzīgas lietas. Arī tad, kad bija savstarpējās diskusijas, kandidāti lielākoties viens otru papildināja. Manuprāt, partijas pie mums ir lielākoties konservatīvas vai labējas un tām nav lielu atšķirību.

Ralfs: – Nav jau tā, ka jaunieši dzīvo izolēti no pārējās sabiedrības un ne par ko neinteresējas. Tajos pašos sociālajos tīklos arī var iegūt diezgan daudz informācijas par politiskajām partijām. Bet, ja runājam par «vienādajām» partijām, tad jāteic, ka diemžēl daudzi politiskie spēki Latvijā vairāk koncentrējas nevis uz vērtībām, par ko iestājas, bet gan izceļ atsevišķas personības.

– Kā jums šķiet: vai arī pārējā sabiedrība (ne tikai jaunieši) saprot, kā notiek procesi valstī?

Ralfs: – Domāju, ka īsti nē.

Elīza: – Tas vislabāk redzams tieši tagad, pirms vēlēšanām. Man 18 gadi paliks decembrī, tādēļ šajās vēlēšanās es vēl nevaru piedalīties. Bet savā ģimenē tieši es esmu vienīgais cilvēks, kurš tā īsti interesējas par politiku. Tā kā informācija par partijām nav nekur apkopota vienuviet, tad vecākiem nav ne laika, ne vēlēšanās, lai to meklētu dažādos resursos, lai skatītos debates, analizētu utt.

Elija: – Esmu skatījusies vairākas priekšvēlēšanu diskusijas. Man nozīmīga tēma, par ko esmu vairāk interesējusies, ir energoresursi. Tādēļ vērtēju, ko partijas saka, piemēram, par vēja ģeneratoru būvniecību. Nekad neatbalstīšu tos, kuru arguments par labu to būvniecībai būs vienīgi «zaļā kursa» ievērošana. Diemžēl domāju, ka vairums deputātu tā arī pozicionē sevi – tikai ar «par» vai «pret», bet bez normāla ekonomiskā pamatojuma, kādēļ tā.

Elīza: – Manuprāt, visos jautājumos no deputātu kandidātiem gribētos sagaidīt faktoloģisku pamatojumu.

Ralfs: – Es skatos politiskās debates, bet jāteic, ka īpaši neko negaidu. Interesanti ir, kad deputātu kandidāti viens uz otra sāk bļaut un vēlāk vēl to izliek sociālajos tīklos.

Amanda: – Nu nezinu... Tas ir izklaidējoši vien līdz brīdim, kad saproti, ka šie cilvēki noteiks tavu nākotni.

Katrīna: – Diemžēl pēdējā laikā ne tikai Latvijā, bet arī citviet pasaulē šīs politiskās debates balstās uz to, kurš skaļāk bļaustās, nevis uz tēmas pārzināšanu. Ir bēdīgi, ka nav vairs redzamas diskusijas, kur cilvēki sanākuši, lai mierīgi paustu viedokli un rastu risinājumu problēmai.

Elija: – Vēl daudziem mūsu politiķiem priekšvēlēšanu laikā vērojama tāda taktika: redzu problēmu, uzmetīšu tai naudu (slikta demogrāfiskā situācija, palielināsim māmiņu pabalstus u.tml.). Bet kur tad ņems to naudu?

Katrīna: – Jaunieši mūsdienās gandrīz vairs neskatās televīziju, nelasa avīzes. Viņi «dzīvo» sociālajos tīklos. Tādēļ arī politiķu vēstījumi sociālajos tīklos pārsvarā domāti jauniešiem un ir vairāk teatrāli, nenopietni.

Ralfs: – Turklāt sociālajos tīklos aģitācija ir vairāk nevis par pašu partiju, bet par konkurentu sliktajām pusēm. Un šos īsos klipiņus faktiski nevar ne mainīt, ne atspēkot.

– Saprotu, ka jūs jau zināt, par ko balsosiet...

Elija: – Esmu «Partiju šķirotavā» izpētījusi visu un arī atradusi sev tīkamāko. Bet tad paskatījos kandidātus un neatradu tur nevienu pazīstamu vārdu. Tas nozīmē, ka būtu ļoti daudz jāpēta, kas ir šie par cilvēkiem...

Ralfs: – Tā arī ir, ka, izņemot Rīgas un varbūt vēl arī Vidzemes vēlēšanu apgabalu deputātu kandidātu sarakstus, citos ir labi ja pirmais numurs zināms.

– Te nu mēs nonākam pie daudzu apspriestās vēlēšanu sistēmas, jo būtībā taču balsojam tieši par partijas, komandas piedāvājumu.

Elija: – Jā, balsojam par partiju, bet tomēr gribas paļauties tieši uz konkrētu cilvēku.

– Vai arī mājinieki jau izdarījuši savu izvēli? Varbūt tieši jums prasa padomu gan mājās, gan skolā?

Elija: – Mans brālis, kurš vēl nav sasniedzis vecumu, lai varētu piedalīties vēlēšanās, piemēram, soctīklos skatās Žigu... (*visi smejas*).

Amanda: – Mans tētis ļoti seko līdzi politiskajām norisēm, zinu, ka viņa viedoklis ir vērtīgs, tādēļ vienmēr varu konsultēties ar viņu.

Elīza: – Jā, ir bijusi jocīga situācija: bijušajā klasē sūdzējos, ka esmu bēdīga, jo vēl nevarēšu piedalīties vēlēšanās. Tad pilngadību sasniegušie klasesbiedri teica: nobalsošu par tevi, tu tikai pasaki, par ko balsot.

Katrīna: – Arī es vēl nevaru balsot. Un arī es esmu novērojusi, ka jaunieši tomēr nezina, par ko balsot. Līdz ko dzird, ka kāds kaut ko runā par politiku, tā tam tūdaļ arī prasa padomu. Un viņi nepārbauda faktus, vai runātāji tiešām ir zinoši šajos jautājumos.

Ralfs: – Man ir citāda situācija. Tā kā mani tuvinieki zina, ka es interesējos par politiku, tad arī es parasti esmu visiem konsultants – gan mājās, gan radiniekiem, gan skolasbiedriem.

– Kā jums šķiet, vai uz 15. Saeimas vēlēšanām aizies daudzi jaunieši?

Katrīna: – Manuprāt, daudzi vēlēšanās nepiedalīsies. Tomēr, jo vairāk izplatīsies šīs signālvēlēšanas, jo vairāk informācijas par pašu procesu jaunieši iegūs jau skolā, jo vairāk būs to, kas vēlēšanās piedalīsies.

Sanija: – Esmu piedalījusies vairākās politiskajās debatēs, veidojusi podkāstu par šo tēmu un esmu sapratusi, ka patiesībā problēma nemaz nav jauniešos. Tas ir tikai populāri runāt – jaunieši ir neaktīvi, jaunieši neiet balsot. Bet mēs neesam vienīgā šāda grupa! Visu vecumu grupās ir cilvēki, kas neinteresējas par politiku un nepiedalās vēlēšanās.

– Tiesa. Un šī aktivitāte, manuprāt, ir tieši atkarīga no katra konkrētā cilvēka zināšanām par sabiedriskajiem procesiem un no tā, kā partijas pratušas uzrunāt vēlētāju. Elija teica, ka viņai ļoti svarīga ir partiju nostādne enerģētikas jautājumos. Kas ir tās jomās, kas vēl interesē jūs partiju piedāvājumos?

Elija: – Mana būtiskākā tēma ir izglītība, jo tas nav saistīts tikai ar jauniešiem, bet stipri ietekmē visas valsts nākotni un attīstību. Vēl ļoti būtiski ir cilvēka pamattiesību, sieviešu tiesību jautājumi.

– Vai paši esat mēģinājuši iesaistīties kādās politiskajās partijās?

Sanija: – Mēs neesam mēģinājuši. Un tas ir nedaudz bailīgi. Vieglāk būtu iesaistīties politiskajos procesos pašvaldību līmenī. Pērn mūsu ģimnāziste balotējās pašvaldību vēlēšanās. Pozitīvs piemērs ir arī Līvānu mērs, kurš par tādu kļuva 21 gada vecumā.

Katrīna: – Man liekas, ka pēdējos gados ir ļoti daudz bijis iniciatīvu, kā jauniešus pievērst politikai. Kā zināms, būtisku lomu tajā spēlē jauniešu Saeima, šīs te signālvēlēšanas. Tas ļoti daudziem palīdzēs no malā stāvētājiem kļūt par aktīviem sabiedrības locekļiem.

Elija: – Jā, arī mani pirms iesaistīšanās signālvēlēšanās šie jautājumi vispār neinteresēja, bet tagad ir gluži pretēji. ●

***

Jaunieši aizrautīgi stāsta par gaidāmajām signālvēlēšanām. Viņi tām sākuši gatavoties jau vasarā, izejot speciālu mācību kursu. Tagad iegūtās zināšanas viņi izklāstīs skolasbiedriem. Solām noteikti apmeklēt arī viņu organizētās signālvēlēšanas, bet pirms tam lūdzam atbildēt uz pieciem visā sabiedrībā aktuāliem jautājumiem.

Vai tu piedalītos Saeimas vēlēšanās (ja varētu)?

Jā – 6 atbildes

Vai pašreizējā vēlēšanu sistēma tev šķiet nepareiza?

Nē – 5, nezinu – 1

Vai Latvijā ir vajadzīgs tautas vēlēts prezidents?

Jā – 2, nē – 3, nezinu – 1

Vai vēlēšanās būtu jāļauj piedalīties no 16 gadu vecuma?

Jā – 1, nē – 5.

Vēl mēs lūdzām jauniešus prognozēt, kurš politiskais spēks uzvarēs 15. Saeimas vēlēšanās. Vai šīs prognozes sakritīs ar realitāti, salīdzināsim jau pēc vēlēšanām.

Uzziņai

«Signālvēlēšanas 2026» no 14. līdz 28. septembrim notiks 209 izglītības iestādēs visā Latvijā. Signālvēlēšanās 10.–12. klašu izglītojamie balsos par Saeimas deputātu kandidātiem, mācoties autentisku vēlēšanu procesu. Signālvēlēšanu rezultāti tiks paziņoti 3. oktobrī plkst. 20.00 (pēc 15. Saeimas vēlēšanu iecirkņu slēgšanas).

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par projekta «Soli solī ar laikū II» publikāciju saturu atbild «Brīvā Daugava»

MAF Mediju atbalsta fonds